

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **JUDr. M. Š., Ph.D.**, zast. Mgr. Miluší Pospíšilovou, advokátkou, se sídlem Paprsková 1340/10, Praha 4, proti žalovanému: **Městský soud v Praze**, se sídlem Spálená 6/2, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 12. 2014, č. j. Spr 4231/2010, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2018, č. j. 45 A 37/2017 - 45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobci **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jeho zástupkyně Mgr. Miluše Pospíšilové, advokátky.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný jako subjekt povinný podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, zrušil rozhodnutím ze dne 18. 12. 2014, č. j. Spr 4231/2010 (dále jen „napadené rozhodnutí“), podle § 87 správního řádu své rozhodnutí ze dne 29. 3. 2013, sp. zn. Spr 4231/2010, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. Spr 4231/2010, kterým odložil žalobcovu žádost o poskytnutí informace.

[2] Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí odvolání Ministerstvu spravedlnosti, které zůstalo nečinné, a to i poté, co žalobce podal stížnost na nečinnost. S ohledem na uvedené se žalobce bránil žalobou na ochranu proti nečinnosti, kterou Krajský soud v Praze (dále již jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 29. 11. 2016, č. j. 48 A 70/2016 - 28, zamítl s odůvodněním, že přes nesprávné poučení o přípustnosti odvolání v rozhodnutí ze dne 18. 12. 2014, Spr 4231/2010, odvolání proti němu přípustné není, jedná se o rozhodnutí nicotné, nevyvolávající žádné právní účinky, neboť k jeho vydání neměl žalovaný žádnou pravomoc. Žalobce se proti němu měl bránit žalobou proti rozhodnutí podle § 65 s. ř. s. s požadavkem k vyslovení jeho nicotnosti.

[3] Žalobce se tudíž následně domáhal další žalobou u krajského soudu vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí. O ní rozhodl krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“). Jednak vyslovil, že napadené rozhodnutí je nicotné (I. výrok) a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (II. výrok). Krajský soud dospěl s odkazem na § 77 odst. 1 správního řádu k závěru, že o zrušení rozhodnutí ze dne 29. 3. 2013, č. j. Spr 4231/2010 (ve znění opravného usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Spr 4231/2010) rozhodoval správní orgán (žalovaný), jenž však neměl k vydání takového zrušujícího rozhodnutí pravomoc. Žádný právní předpis mu totiž nezakládal pravomoc zrušit dříve jím vydané, avšak již pravomocné, rozhodnutí ze dne 29. 3. 2013 a k takovému postupu nebyl oprávněn ani cestou autoremedury podle § 87 správního řádu. Výrok o nákladech řízení krajský soud odůvodnil odkazem na § 60 odst. 7 s. ř. s., neboť shledal důvody hodné zvláštního zřetele, pro které nelze žalobci, jako jinak v řízení úspěšnému účastníku, náklady řízení o žalobě přiznat. V tomto směru krajský soud poukázal na skutečnost, že vyslovením nicotnosti napadeného rozhodnutí nedošlo k žádné změně, tím méně pak ke zlepšení ve sféře žalobcových veřejných subjektivních práv. Krajský soud poukázal i na to, že požadovaná informace byla žalobci poskytnuta již v lednu roku 2015.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se proti napadenému rozsudku, a to výslovně proti oběma jeho výrokům, brání kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[5] Stěžovatel předně namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku z důvodu nesrozumitelnosti pro rozpor výroku s jeho odůvodněním. Krajský soud totiž podle stěžovatele vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí, ale zároveň uvedl spekulativní závěr, že *„[ž]aloba jako taková směřuje pouze k samoúčelné konstataci nicotnosti napadeného rozhodnutí, které do práv žalobce nijak nezasahuje a není způsobilé do nich zasáhnout ani v budoucnu.“* Stěžovatel v návaznosti na uvedené odkazuje na § 65 odst. 1 s. ř. s., podle kterého lze podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu jen v případě, že byl stěžovatel na svých právech zkrácen. Jestliže tedy krajský soud dospěl k závěru o nedostatku žalobní legitimace na straně stěžovatele, jelikož nicotné rozhodnutí nezakládá žádná práva a povinnosti stěžovatele, měl žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., nikoliv vyslovit nicotnost napadeného rozhodnutí.

[6] K dopadům nicotného rozhodnutí se stěžovatel navíc vyjádřil v doplnění kasační stížnosti, v němž uvedl, že vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí má dopad do sféry stěžovatele mimo jiné z hlediska odpovědnosti státu za škodu a/nebo nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, přičemž právě takového nároku se domáhá v řízení vedeném u Obvodního soud pro Prahu 2, sp. zn. 43 C 14/2016, které se nyní nachází ve stadiu řízení o dovolání. Opodstatněnost požadavku na vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí následně stěžovatel podporuje i citací z judikatury Ústavního soudu.

[7] Dále pak stěžovatel brojí proti výroku o nákladech řízení a uvádí, že jestliže podal kasační stížnost proti výroku I. rozsudku o vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí, je kasační stížnost přípustná i proti výroku o nákladech řízení. Stěžovatel namítá, že

pokračování

krajský soud rozhodl na základě § 60 odst. 7 s. ř. s., aniž by mu poskytl příležitost se jakkoliv vyjádřit k tomuto zamýšlenému postupu a důvodům, pro které krajský soud hodlal nepřiznat stěžovateli náhradu nákladů řízení. Stěžovatel upozorňuje i na to, že krajský soud nařídil jednání, které však vzápětí bez sdělení důvodů zrušil a o žalobě rozhodl neveřejně. Tím porušil právo stěžovatele na spravedlivé řízení a vydal překvapivé rozhodnutí.

[8] Závěrem kasační stížnosti a následně i v jejím doplnění stěžovatel odkazuje na četnou judikaturu Ústavního soudu týkající se povinnosti poučení účastníků o možném použití § 150 o. s. ř., jehož znění analogicky odpovídá § 60 odst. 7 s. ř. s.

[9] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že celé řízení je vedeno poté, co již byla stěžovateli poskytnuta požadovaná informace.

[10] Kasační stížnost není přípustná.

[11] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu v celém rozsahu, tj. jak výrok o prohlášení napadeného rozhodnutí nicotným, tak výrok o nákladech řízení. Soudní řád správní obecně nezapovídá možnost bránit se kasační stížností proti rozsudku krajského soudu, jímž vyslovil nicotnost správního rozhodnutí (viz § 102 s. ř. s.). Podmínky objektivní přípustnosti kasační stížnosti jsou tedy v nynějším případě splněny.

[12] Nejvyšší správní soud však již v usnesení ze dne 20. 12. 2012, č. j. 1 Ans 17/2012 - 33, shledal, že „[p]ři hodnocení přípustnosti kasační stížnosti je třeba posoudit, zda jsou na straně stěžovatele splněny podmínky subjektivní přípustnosti opravného prostředku. Kasační stížnost může podat jen ten účastník řízení před krajským soudem, kterému nebylo rozhodnutím krajského soudu plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech. Není-li kasační stížnost subjektivně přípustná, soud ji odmítne podle § 46 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s.“

[13] Nejvyšší správní soud při posouzení obsahu stěžovatelovy kasační stížnosti s ohledem na právě citované usnesení č. j. 1 Ans 17/2012 - 33, dospěl k závěru, že výše zmíněné podmínky subjektivní přípustnosti kasační stížnosti v nynější věci nejsou splněny. Kasační stížnost sice podal účastník řízení o žalobě, z něž napadený rozsudek vzešel, ale subjektivní přípustnost kasační stížnosti se nevyčerpává jen a pouze tím, že ji podá účastník řízení. Jak již totiž bylo uvedeno výše, kasační stížnost může podat jen ten účastník, kterému nebylo napadeným rozsudkem plně vyhověno, popřípadě kterému byla tímto rozsudkem způsobena jiná určitá újma na jeho právech. Klíčovým je však z tohoto pohledu výrok napadeného rozsudku o věci samé, protože existenci případné újmy lze posuzovat jen z procesního hlediska (z hlediska úspěšnosti ve věci samé). Při tomto posuzování ale nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že napadeným rozsudkem mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná, újma, kterou lze odstranit jen zrušením napadeného rozsudku. Subjektivní oprávnění podat kasační stížnost tedy svědčí jen tomu účastníku, v jehož neprospěch vyznívá poměření nejpriznivějšího výsledku, který krajský soud pro účastníka mohl založit napadeným rozsudkem, a výsledku, který napadeným rozsudkem skutečně založil, je-li zároveň

způsobená újma odstranitelná tím, že kasační soud napadený rozsudek zruší (obdobně také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2013, č. j. 1 Ans 16/2013 - 46).

[14] V souzené věci, jak již shora uvedeno, stěžovatel navrhuje kasaci napadeného rozsudku v celém rozsahu. Tím zdánlivě napadá též výrok, kterým byla vyslovena nicotnost napadeného rozhodnutí. Právě takové žalobní žádání však bylo předmětem jeho žaloby. Krajský soud žalobě z tohoto pohledu zcela vyhověl, a stěžovatel byl tudíž plně úspěšný. Z kasační stížnosti nepochybně vyplývá, že stěžovatel jí nechce dosáhnout jiného výsledku, tedy toho, aby krajský soud v řízení pokračoval a žalobu znovu meritorně projednal a rozhodl jinak.

[15] Stěžovatel toliko na půdorysu důvodů, jež krajský soud vyslovil v rámci odůvodnění výroku o nákladech řízení (s nímž se stěžovatel neztotožňuje) nastínil konstrukci, podle níž za předpokladu, že výrok o nákladech řízení krajský soud odůvodnil tím, že nicotnost nepřinese stěžovateli žádnou, tím spíše pozitivní, změnu ve sféře jeho veřejných subjektivních práv, neměla být vyslovena nicotnost napadeného rozhodnutí, nýbrž krajský soud měl žalobu odmítnout. Uvedenou úvahu nadto stěžovatel činí s odkazem na tu část odůvodnění napadeného rozsudku (jeho odstavec 26.), v níž krajský soud rekapituluje své předešle vyslovené úvahy, pro které shledal důvody hodné zvláštního zřetele opodstatňující jeho rozhodnutí o nákladech řízení podle § 60 odst. 7 s. ř. s. K právě uvedenému je třeba dodat, že stěžovatel se mýlí, tvrdí-li, že krajský soud shledal nedostatek jeho žalobní legitimace, a žaloba měla být tudíž odmítnuta. Takový závěr z napadeného rozsudku neplyne. Krajský soud úvahy o dopadu vyhovění žaloby (vyslovení nicotnosti) do stěžovatelových veřejných subjektivních práv vyslovil právě proto, že byly podstatou závěru o existenci důvodů zvláštního zřetele hodných z pohledu rozhodnutí o nákladech řízení o žalobě.

[16] Nejvyšší správní soud však zdůrazňuje, že kasační námitka (odůvodňující přípustnost kasační stížnosti proti I. výroku napadeného rozsudku důvody vztahujícími se k výroku o nákladech řízení) zcela zjevně odporuje zájmům stěžovatele na výsledku řízení. Zrušil-li by kasační soud napadený rozsudek a krajský soud by po opětovném přezkoumání žaloby nicotnost napadeného rozhodnutí nevyslovil a žalobu by zamítl nebo zrušil-li by kasační soud napadený rozsudek a sám věc v souladu s § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. i odmítl, jak naznačuje stěžovatel, nebyl by úspěšným účastníkem řízení. Z pohledu nákladů řízení, o něž se zde stěžovateli primárně jedná, by se na věci ničeho nezměnilo (viz § 60 odst. 1, resp. odst. 3 s. ř. s.).

[17] Nejvyšší správní soud nadto nepřehlédl, že stěžovatel tvrzenou nesrozumitelnost napadeného rozsudku opírá o rozpor výroku I. napadeného rozsudku (jímž byla vyslovena nicotnost napadeného rozhodnutí) s odůvodněním, avšak výlučně s tou částí odůvodnění, jež se vztahuje k výroku o náhradě nákladů řízení. Již z podstaty věci takto nelze nesrozumitelnost jakéhokoliv rozhodnutí posuzovat, neboť tvrzený nesoulad by zde byl vždy.

[18] Stěžovatel současně v kasační stížnosti netvrdí, že by mu vyslovením nicotnosti napadeného rozhodnutí, jehož se žalobou domáhal, vznikla jakákoliv újma relevantní z pohledu již zmíněné subjektivní přípustnosti kasační stížnosti. V kasační stížnosti tvrzené

pokračování

dopady do jeho veřejných subjektivních práv, jimiž podporuje přípustnost nynější kasační stížnosti, nastiňuje pro případ opačný, než který nastal. Tedy jako by krajský soud nicotnost napadeného rozhodnutí nevyslovil, ryze hypoteticky. K tomu se i kasační soud může vyjádřit jen hypotetickou úvahou, která však nemůže ničeho změnit na výsledku řízení o a kasační stížnosti.

[19] Lze shrnout, že stěžovatel ve skutečnosti spatřuje újmu v důsledku napadeného rozsudku výlučně v jeho výroku o nákladech řízení. S ohledem na nepřipustnost kasační stížnosti jen proti výroku o nákladech řízení podle § 104 odst. 2 s. ř. s., mu však formálně nezbyvá, než napadat i výrok ve věci samé, tudíž výrok o vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí. Část kasační stížnosti formálně brojí proti výroku o vyslovení nicotnosti tak působí dojmem nutného přívazku, o který stěžovateli ve skutečnosti vůbec nejde, jelikož zcela odporuje jeho zájmům na výsledku řízení (vyhovění žalobě), a jehož jediným účelem je tímto způsobem založit přípustnost kasační stížnosti proti výroku o náhradě nákladů řízení. Právě s ním se totiž neztotožňuje.

[20] Jediná újma, která tak mohla být stěžovateli napadeným rozsudkem způsobena, spočívá v zásahu do jeho majetkové sféry výrokem o nákladech řízení. Zdejší soud ovšem poznamenává, že k této újmě není možné přihlížet při posuzování subjektivní přípustnosti kasační stížnosti proti výroku, kterým byla vyslovena nicotnost napadeného rozhodnutí. Placení nákladů řízení stojí totiž vedle hlavního předmětu řízení. Je jen jeho odvozeným důsledkem. Ostatně právě proto soudní řád správní přípustnost kasační stížnosti proti tomuto odvozenému výroku samostatně zapovídá.

[21] Nejvyšší správní soud tedy při posouzení věci vyšel ze skutečnosti, že vyslovením nicotnosti napadeného rozhodnutí nebyla stěžovateli způsobena byť i jen minimální újma na jeho právech zakládající onu subjektivní přípustnost kasační stížnosti. Je tomu totiž právě naopak. Stěžovatel byl v meritu věci plně úspěšný. Právě proto, že krajský soud stěžovatelově žalobě zcela vyhověl a nicotnost napadeného rozhodnutí vyslovil, nebyl stěžovatel oprávněn tento výrok o vyslovení nicotnosti napadnout dalším opravným prostředkem, kasační stížností. V této souvislosti lze poukázat i na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2020, č. j. 9 Afs 271/2018 - 52, který přípustnost napadení výroku o nákladech řízení podmínil přípustností alespoň jedné námitky směřující proti výroku ve věci samé. Taková námitka však v nyní posuzované věci úspěšně vznesena nebyla.

[22] Vzhledem k tomu, že je kasační stížnost stěžovatele proti výroku o nicotnosti napadeného rozhodnutí nepřipustná z důvodů právě vyložených, Nejvyšší správní soud shledal, že nelze přezkoumat ani výrok o nákladech řízení (výrok II. napadeného rozsudku). Brání tomu právě již opakovaně zmiňovaný § 104 odst. 2 s. ř. s. Kasační stížnost proti výroku o náhradě nákladů řízení je totiž nepřipustná nejen tehdy, pokud směřuje výlučně proti výroku o nákladech řízení, ale též tehdy, směřuje-li sice i proti výroku ve věci samé, na němž je výrok o nákladech řízení závislý, avšak kasační stížnost proti tomuto hlavnímu výroku (zde výroku o vyslovení nicotnosti) je nepřipustná (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 7 Afs 1/2007 - 64).

[23] Nejvyšší správní soud tudíž kasační stížnost z důvodů shora vyložených odmítl jako nepřipustnou podle § 46 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s.

[24] Nad rámec nezbytného odůvodnění považuje kasační soud za vhodné se vyjádřit k dalším výhradám vznášeným k postupu krajského soudu. Jedná-li se o výtku, že krajský soud porušil stěžovatelovo právo na přístup k soudu, jelikož nejprve nařídil jednání, které však posléze bez odůvodnění zrušil a rozhodl bez jednání, je možno stěžovatele odkázat na § 76 odst. 3 s. ř. s., který právě takový postup umožňuje.

[25] Stěžovatel dále poukazoval i na to, že z hlediska nákladů řízení byl napadený rozsudek překvapivý, neboť stěžovatel nebyl předem seznámen s tím, že krajský soud hodlá při rozhodování o nákladech řízení postupovat podle § 60 odst. 7 s. ř. s. K tomu kasační soud dodává, že v souzené věci již žalovaný ve svém vyjádření k žalobě navrhl krajskému soudu zvážit okolnosti podání žaloby (podle žalovaného šikanózní, jelikož stěžovatel již dříve u krajského soudu ve věci sp. zn. 48 A 9/2015 dosáhl téhož výsledku, k němuž směřovalo napadené rozhodnutí, tj. zrušení rozhodnutí ze dne 29. 3. 2013, sp. zn. Spr 4231/2010) při rozhodování o nákladech řízení (viz vyjádření ze dne 28. 3. 2017, na č. l. 28 spisu krajského soudu). Na něj stěžovatel obsáhle reagoval k výzvě krajského soudu podáním ze dne 7. 7. 2017 (č. l. 33 - 38 téhož spisu). S ohledem na právě uvedené tudíž nelze považovat napadený rozsudek ve výroku o nákladech řízení za překvapivý a v postupu krajského soudu kasační soud nespatřuje jakékoliv vady. Stěžovatel měl možnost se k otázce nákladů řízení vyjádřit a na návrh žalovaného reagovat. Krajský soud naproti tomu není návrhy účastníků řízení z hlediska rozhodnutí o nákladech řízení vázán. Shledal-li tedy krajský soud důvody pro postup podle § 60 odst. 7 s. ř. s. a tento také v napadeném rozsudku odůvodnil, k žádnému zásahu do ústavně zaručených práv nemohlo dojít.

[26] Výrok o nákladech řízení o nynější kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[27] Podle § 10 odst. 3 věta třetí zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), *byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek*. Podle odst. 5 téhož ustanovení, *v řízení, v němž lze rozhodnout bez jednání, postupuje soud obdobně podle odstavců 3 a 4, dokud nebylo vydáno rozhodnutí o věci samé*.

[28] V projednávané věci jsou naplněny zákonné podmínky pro vrácení zaplaceného soudního poplatku podle právě citovaného ustanovení zákona o soudních poplatcích. Nejvyšší správní soud tudíž rozhodl, že se stěžovateli vrací zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč. Tento mu bude v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jeho zástupkyně Mgr. Miluše Pospíšilové, advokátky.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 4. února 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu